

Utvecklingen av adjektivets användning och dess betydelsestrukturer i svenska elevers textproduktion

Simone Löhndorf

Ämneslärarutbildningen vid Höskolan Kristianstad, simone.lohndorf@hkr.se

Adjektivinläring kommer senare i barns språkutveckling än förståelsen och produktionen av substantiv, verb och pronomen. Adjektiv bestämmer substantivbetydelser och det är i kontext med substantivet som adjektivets betydelse och konfiguration avgörs. Komplexiteten som finns när betydelser ska skapas med adjektiv präglar adjektivanvändningen i skrivna texter under hela skolgången. Cirka 13000 adjektiv-substantivkombinationer från svenska elevtexter har analyserats. Texterna är skrivna under de nationella proven i svenska (2009) i årskurserna 3, 5, 9 och på gymnasiet. Adjektiv-substantivkombinationerna analyserades enligt LOC-modellen (Ontologies and Construals in Lexical Semantics, Paradis, 2005), med avseende på betydelsesdomäner, substantivontologi, adjektivets gradering, adjektivets position, adjektivets funktion och figurativ användning.

Resultaten visar en utveckling från att adjektiven mest bestämmer konkreta betydelser i de lägre årskurserna till att i allt högre grad bestämma abstrakta betydelser från många olika betydelsesdomäner i de äldre årskurserna. De yngre eleverna använder adjektiv mest i predikativ position, men det sker en gradvis utveckling mot attributiv användning och i gymnasiet är det den vanligaste positionen. Adjektiven är oftast graderbara och den vanligaste funktion är beskrivande, men i gymnasietexterna används cirka en tredjedel av adjektiven i klassificerande funktion. I samband med det ökar även antalet ograderbara adjektiv, eftersom klassificerande adjektiv alltid är ograderbara. Figurativt språk är ovanligt alla årskurser, men det sker en gradvis ökning av metaforer i texterna under skolåren.

Referenser

- Löhndorf, S. (2021). Development of Adjectival Use and Meaning Structures in Swedish Students' Written production. Lund University
Paradis, C. (2005). Ontologies and construal in lexical semantics. *Axiomathes*, 15, 541–573.